

TÚZ!... A Hámán Kató utcai fiúkéllégiumban

Tél-délután a kolesztetőn Reccsen a deszka-palánk. S kémény-városban pirosan Mordul az égre a láng.

Egy főiskolás hallgató írta át imígyen az Ady-verset. Egy hallgató, aki látta az ablakra csapni a lángot, halotta megreccsenni az ablakkeretet. Január 13-án. Mi is történt január 13-án?

Lángok az ablakon

Január 13-án délután fél ótkor a Hámán Kató úti fiúkéllégiumban a 322-es szoba lakói furcsát láttak: a tetőről lángnyelvek kúsztak az ablakokra. Ugyanígyen látvány tárult a 321-es és 323-as szoba lakói elé is. A tűzoltók öt perc alatt megérkeztek. A szobák lakói közben lázas sietséggel dobálták ki a folyosóra az ágyneműt, a könyveket. A padlásra vezető ajtó, amelynek kulcsát nem találták, a főiskola súlylökője tépte föl. Mások a neveléstudományi tanszék rak-tárában levő közleményanyagot mentették, mert közben már zúdult a víz a tetőre, s onnan a szobákba, folyosóra. Mindenki segítette, aki csak tudott. Térdig erő vízben mentették a diákok holmijukat, merték a vizet. Köztük oktatók és maga a főiskola igazgatója is. Aztán vizsgálatok. Eredmény: a kéllégium lakhatatlan, mindenkinél le kell költözni.

Füstszagú csendélet

...Mért fáj neked az égő cipő...
A koleszban egy héttel a tűz után vágni lehet a csön-det. Ajtó nyikorog, csapódik: a szobákban elszenesedett ételmaradék, könyv, cipő. Egy hét után is még füstszag. Két emelettel lejjebb a rajztanszéken neorealista csendélet: tizenkét fiú egy szobában. Ágyak, szekrény, asztal összezsúfolva. Itt tanulnak. Ha lehet tanulni. Fehérvári Béla és Gál János ezt próbálja.

Néhány halasztott vizsga, meg uvé kinéz ebből — mondja egyikük. — Ezekben a napokban lehetetlen volt tanulni: három nappal kettő elment. Ezen a tömegszálláson persze semmiképpen sem lehet tanulni.

Harcinca a tornateremben

A tornateremben már nagyobb a hely. Itt csak harminca vannak. Lakatos Attila szerint még tanulni is lehet. Igaz, ő megszokta a katonaságnál a tömeget, s az is igaz, hogy két vizsgálója ezekben a napokban neki is rosszabbul sikerült. Közben nyikorog a nyújtó: vizsga előtti tornáját végzi egy tornászakos. Valóban univerzális lakás: reggeli torna a bordásfalon, ebéd után gyűrűhinta... S olyan nagy meleg sincs, hogy a vizsgára készülő fölöslegesen izzadjon.

Híába: kényszerhelyzet ez. Talán, ha a vizsgáztatók mielőtt — sokan vallják ezt — ezekben a napokban is szigoroktat volna, kijönnek ide a tornaterembe — nem születnek olyan rossz jegyek. Mert az az igazság, hogy — ha vannak is akik csak a nehézségekre való hivatkozás mögé rejtik időnként a lustaságot — itt valóban nem lehetett tanulni. Leg-alábbis, nem volt az teljes értékű. S most, vajon az ir-reális jegyeket reálisnak fogadják el majd az ösztön-díjnál, a kéllégiumi felvételnél?

Az igazgató álmatlansága

Ezt kérdezte mintegy önmagától Fehérvári Ferencné, a kéllégium igazgatónője is, aki alig aludt valamit a tűz-vész óta. Ő például évek óta mondja, hogy a most használhatatlanná vált épület-rész nem volt sohasem alkalmas kéllégiumi célra. A fekvő kémények, a szűk fo-

lyosó nagyobb tragédia elő-idézőjévé is lehetnek volna, ha éjjel van például a tűz. Neki azonban 63-ban ezt a helyzetet kellett elfogadnia, csupán azt tehetette, hogy kérte, többször is kérte a körülmények javítását ebben az épületrészben, ahol — szavait idézem — „árad az egészségtelenség”. Ahol a válaszfalak préselt parafából vannak, ahol nincs mosdó, s ahonnan a földszintre kellett járni télidőben fürödni.

Most nagyon sok a gondja Fehérvári Ferencnének. Ki kell jelölnie azokat, akik más kéllégiumban kell, hogy elhelyezkedjenek. A lányokat, akiknek helyére majd az otthont vesztett fiúk egyrésze kerül, hiszen ők a Petőfi lánykéllégiumba nem mehetnek. És mit te- gyen Fehérváriné majd akkor, ha a kéllégiumi felvé- tel megújításakor a hallga- tók jogosan hivatkoznak a nehézségekre. Mi lesz azok- kal, akiket rossz eredmé- nyük miatt most nem sza- badna felvenni? Vagy azzal, aki már előzőleg össze- szedett néhány utvét, de akire a tűzvész alatt tanúsított magatartásáért mindenki felnéz a kollektívában? Csú- pa kérdés...

Dr. Szendrőy János, a főiskola igazgatója, aki ma- ga is ott volt azon az estén a kéllégiumban a segíteni akarók közt, s aki maga is nagyszerűen tartja a hall- gatók viselkedését, sok min- dent tisztáz, sok mindenre válaszol.

— Az alapvető probléma az, hogy amikor 1951-ben a felsőfokú tanítóképzőben ezt a szintet kialakították, nem teljesen szabályos módon jártak el. Építészeti hibák megoldást választottak: roz- szul oldották meg a fűtést. Nekem is az a véleményem, hogy az a kéllégiumi rész kezdettől fogva nem felelt meg a felsőoktatás igényei- nek, és ebben az állapotban soha sem fog megfelelni a korszerű követelményeknek. Ezért — s azért is, mert a szegedi intézmények közül a kéllégiumi ellátottságot il- letben a főiskola van a leg- rosszabb helyzetben, hiszen például a főiskolára jár a legkevesebb szegedi is — el- odázhatatlanul sürgőssé vált az új kéllégium felépítése. Ebben az irányban a tár- gyalások megkezdődtek: rea- lizálásuk azonban néhány évet igénybe vesz. Az új kéllégium nemcsak ezt az

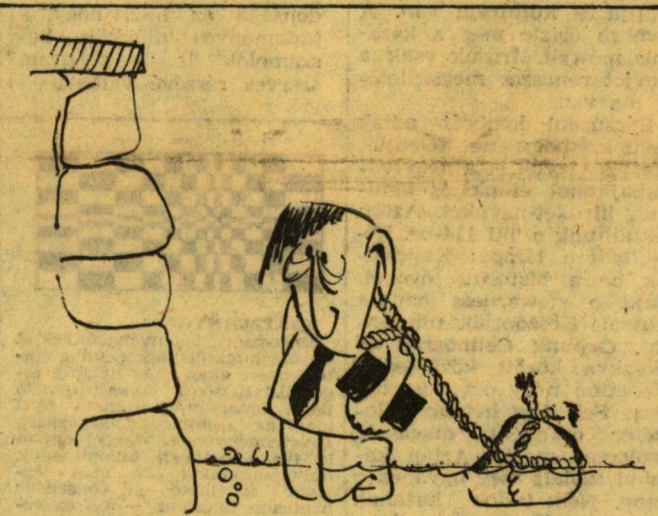
egészségtelen helyzetet szün- tetné meg, de megoldaná a főiskola számos helyiség- problémáját is, lehetővé tenné például a gyakorló is- kolában a délelőtti tanítást a váltott műszak helyett, vagy egyes tanszék meg- felelő elhelyezését.

A pillanatnyi helyzetben a célunk az, hogy a tűzvész érte részből kiszorult hall- gatókat az intézményen be- lül helyezzzük el még ha ez szűkösebb viszonyokat is hoz létre: azzal hogy egy szobába több hallgató kerül vagy bizonyos tanterem- kéllégiumi szobába való át- alakításával, természetesen úgy, hogy a tisztálkodáshoz szükséges alapvető feltételek meglegyenek. E hallgatókat nemcsak hogy kártalanítjuk, de a tanulmányi eredmé- nyük megvizsgálásakor fi- gyelembre vesszük a tűzveszély következtében beállt ne- hézségeket. Ezt a diákbizott- ság pontosan meg tudja ítélni.

Addig, amíg lehetőség lesz az új kéllégium felépítésére, végrehajtjuk a Hámán Kató úti épület tűzrendszertileg helyes átalakítását. A mi- nisztériumban jelenleg tár- gyalások folynak a megfe- lő keretek biztosításáról. Többféle terv van, s pénz- ügyi felteletől függ, hogy melyiket tudjuk megvalósi- tani.

A babona szerint 13-a sze- rencsétlen nap. Ez volt a mostani tüzest napja is. De ami akkor történt, nem a babona igazát bizonyítja, hanem azt, hogy az emberi összefogás elfojtja a tragé- dia tüzeit.

V. M.

TRAGIKUSAN ALACSONY VIZÁLLÁS

Farkas Pál rajza

Vendégek Pécsről

A pécsi rajzszakos hall- gatók huszonöt képből álló kamarakiállítását akkor lát- tam, amikor már átköltöz- tettem egy szemetesvödrök- kel és más limlomokkal „ékeskedő” terembe, hogy helyét a tűz miatt a rajz- tanszékre szorult hallgatók- nak adják át. Értékét mu- tatja, hogy ilyen körülmé- nyek között is élvezni tud- tam: különösen Mészáros Imre finomvonalú tusrájait, Goróczy Kati Hideg téli éj- szaka és Radnóti VII. ecloga című képeit. Sajnos, a fel- iratok hiányos volta abban megátol, hogy a legérdeke- sebb világú, fantasztikus re- gények művészi illusztráció- jára emlékeztető különössé- gű alkotó nevét ideírtam.

Azt a kiállítás kapcsán most már szükségesnek tar- tom megemlíteni, hogy a fő- iskola különböző kiállításai- nak esetleges nézőit igen- csak zavarja, ha különféle akadályokkal kell megküzdé- nie. Nem hiszem, hogy az ilyen rendezés, a látogatást gátló momentumok a kiál- lítások látogatottságát fel- tétlenül emelnék.

Dugonics András halála- nak százötvenedik évfor- dulójára emlékezünk idén. Az első magyar regény írójára május 5-én kegye- lettel gondol az egyetem is: ünnepség a tervek szer- rint dr. Szauder József egyetemi tanár, dr. Szendrőy János főiskolai ta- nár és dr. Szathmáry Ist- ván tart megemlékezést.

Indul: a Collegium Artium

A Collegium Artium má- sodik félévi műsorterve oly- annyira színesnek ígérkezik, hogy belőle nem is tudánk mit kiemelni. Így csupán szekciók szerint ajánljuk ol- vasóink figyelmébe az elő- adásokat.

A Zenetudományi Szekció ez alkalommal Beethoven egész életművét kívánja megismertetni az egyetem- tákkal. Február 6-tól márci- us 12-ig hat előadásra kí- sérhetik figyelemmel a hall- gatók Beethoven fejlődését egész a IX. szimfóniáig Nagy Istvánnak, a Zenemű- vészeti Szakiskola tanára- nak előadásai alapján, a Ta- nárképző Főiskola nőika- rának, a Nemzeti Színház művészeinek és a Zenebará- tok Körösének közreműkö- désével. A sorozat kiemel- kedő élményét ígéri az utol- só est, amikor dr. Káldor János zeneszótára a IX. szimfóniáról tart előadást, s amelynek keretében — ezért erre kivételesen az Auditorium Maximumban kerül sor — bemutatják a Karfantáziát is.

A Képzőművészeti Szekció legérdekesebb előadásával folytatódik a műsor márci- us 9-én. Németh Lajos, a Szépművészeti Múzeum osz- tályvezetője, Csontváry fest- észtetének ihletett kutató- ja tart előadást a különös világu magyar festőről: Csontváry Kosztká Tivadár- ról. Ezután a modern mag- yar festészet egyik élő alak- járól Mezei Árpád nyugdíjas főiskolai tanár beszél, s az est érdekessége az lesz, ho- gy maga a művész Korniss De- zso is megjelenik. A szek- ció előadásait dr. Pogány Frigyes egyetemi tanár zár-

ja „Róma művészeti emlé- keit kutatva” címmel.

A Színháztudományi Szek- ció három előadására áprí- lis 2-től kerül sor. Az első alkalommal dr. Székely György, a Színháztudomá- nyi Intézet igazgatóhelyet- tese beszél Bertold Brecht színpadi műveiről. A má- sodik előadó dr. Hermann István lesz, aki ezúttal Dür- renmatt drámáit fogja is- mertetni. A harmadik elő- adásnak a tervek szerint Ungvári Tamás vagy Cinner József lesz a referense, s a címe: Hogyan tükröződik Sartre világnézete színpadi műveiben.

Az Art Kino filmjei kö- zül elsőnek Kovács András „Falak” című alkotásának Szegedre tervezett premie- re válthatja ki az izgalmat. Bár az időpont még nem is- meretes, már most türelmet- lenül várjuk mikor lehet rész- szünk ebben az élményben, mikor találkozhatunk is- mét a lapunkban is bemu- tatott rendezővel, új filmjé- vel, s e film színészeivel. Az Art Kino műsorát nem- csak ez a tervezett bemu- tató fémjelzi. E félévben az a terv, hogy a szocialista országok filmtörténetében jelentkező új törekvéseket ismertetik meg az egye- temistákkal február 19-től kezdődően. Kovács András filmje mellett szó van a Balázs Béla-stúdió új alkotásainak premierjéről is.

A többi öt előadás közül még kettőre hívjuk fel a figyelmet: Skoljowsky „A sorompó”, valamint Klein és Swoboda „Helyjegy retur nélkül” című filmjeinek be- mutatására.

A tudományegyetem KISZ-klubjának terveiről

Tervek? Egyelőre csak a jó klubélet kialakítása a cél. Az elmúlt félévhez hasonló- an a kisebb körök számának növelésére, tevékenységük kiterjesztésére törekcsenek. Ezek szinte klubok a klub- ban. Ilyen a szalontánc, a bélyeggyűjtő, a komolyzene, az UNESCO, a jazz-kör.

A hétvégi táncos rendez- vények számát is növelni akarják ebben a félévben:

három—négy alkalommal rendeznek ilyeneket. Ami a jövőben tevékenységüket leginkább jellemezni fogja: egyre több és több klubbal akarnak kapcsolatba lépni.

Körülményeikhez mérten igyekeznek a játéklehetősé- geket is bővíteni. Így az is újdonságnak számít, hogy a városi KISZ-től kaptak egy pingpongasztalt...

Téka

Dr. Serfőző Lajos:

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt a parlamentben 1922-1926.

nek, a munkásérdekek vé- delmének korlátozott fóru- má, nem pedig a minden- bajra orvosást jelentő gyógyírt látott a szociáldemokrata parlamenti sze- replésében. Azok ugyanis — várhatóan — kifejezet- ten polgári programmal vettek részt az 1922-es vá- lasztásokon; a munkás- és dolgozó tömegek tettvágya mégis érvényesült. Közel 300 ezer választó szavazata alapján a Szociáldemokrata Párt 25 mandátumhoz ju- tott. Az ezt követő időszak- ban a parlamenti frakció vezető testülete, az Intéző Bizottság vált a párt poli- tikáját meghatározó egyik

NÉHÁNY HETE jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában dr. Serfőző Lajos egyetemi docensnek A Magyarországi Szociál- demokrata Párt a parla- mentben 1922—26-ig” című könyve, kandidátusi disz- szertációja. Munkájának külön érdeme, hogy mind ez ideig nélkülözött művet pótol a magyar munkás- mozgalom történetében.

Az ellenforradalmi Hor- thy-rendszer berendezke- dését, hatalma megszilár- dulását vizsgáló történeti munkák eddig csak érintő- legesen foglalkoztak a Ma- gyarországi Szociáldemok- rata Párt történetének jel- zett időszakával. A mun- kásmozgalom ekkori törté- netét feltáró felszabadulás utáni kutatások és feldol- gások pedig talán kissé egyoldalúan, de a történeti igazságszolgáltatás nemes igényét is tekintve érthető- en, a Kommunista Ma- gyarországi Pártja műkö- désének, harcának bemutatás- ra irányultak elsősor- ban.

Szerző igen helyesen is- mertte fel, hogy a Magyar- országi Szociáldemokrata Párt történetének kevés olyan döntő jelentőségű időszaka volt, mint az 1920-as évek eleje. Az ellenforradalmi rendszer éveiben a pártnak ekkor volt legnagyobb történeti

súlya és szerepe. Az 1921- es ún. Bethlen—Peyer pak- tum révén bekerült a parla- mentbe, hol bizonyos munkásérdekek reformista szöszológaként fórumot ka- pott, ugyanakkor a sajátos ellenforradalmi fasisz- ta rendszer tömegbázisának szélesítésében, s megszilár- dításában is szerepet ját- szott.

BETHLENNEK AZ ural- kodó osztályok, — s nem az ország — érdekeit szolgáló realpolitikája szüksé- gessé tette a még oly re- akciós alapokon nyugvó „nemzeti egység”-hez is a munkásosztály jobboldali vezetőinek megnyerését, a kompromisszumok politiká- ját. A Szociáldemokrata Párt hazai vezetői pedig az ellenforradalom nyílt ki- lengéseivel szemben vala- melyes polgári demokratiz- mus berendezkedés lehető- ségében reménykedtek. Né- hány hónapi tárgyalás és taktikázás, a passzívitás hí- véi álláspontjának feladása után a Szociáldemokrata Párt vezetősége elfogadta a kormány ígéreiteit és állás- pontját. Az illegális Kommu- nisták Magyarországi Pártja is a választási harc- ban való bekapcsolódás mellett nyilatkozott, bár Lenin „Baloldaliság...” c. művének tanulságai alapján csupán a demokratikus szabadságjogok követelésé-

harcukban nem tudták fel- használni a frankhamisítá- si botrányból adódó lehető- séget sem. Az 1926-os vá- lasztások alkalmával el is veszítették négy év előtti szavazataik nagy részét.

SZERZŐ AZ OBJEKTÍV és szubjektív tényezők együttes hatásának tulajdo- nitja a rendszer szilárdulá- sának jegyeit. Az uralkodó osztályok ellentéte csök- kent, illetve háttérbe szo- rult. A középosztályok be- hódoltak a hivatalos kor- mánypolitikának. A gazdag parasztság és a nyílt szá- vasztás szintén a rendszert tá- mogatta. A kispolgárság a „rend” pártjára állt. A munkásság egy részében is fásultság, közömbösség ta- pasztható.

A Szociáldemokrata Párt vezetői távolról sem tettek meg mindent a változót fo- lyamat ellensúlyozására, el- maradtak a korszak köve- telményeitől, vállalták a rendszer fő képviselői által rájuk szabott szerepet. A magyar munkásmozgalom következő időszakának ten- nivalóit mindinkább az új- jászülletett Kommunista Magyarországi Pártja, s a kommunistákat és baloldali szociáldemokratákat tömő- rítő Magyar Szocialista Munkáspárt határozták meg.

DR. GULYA KÁROLY